

Nattergal *Luscinia luscinia*

Thrush nightingale

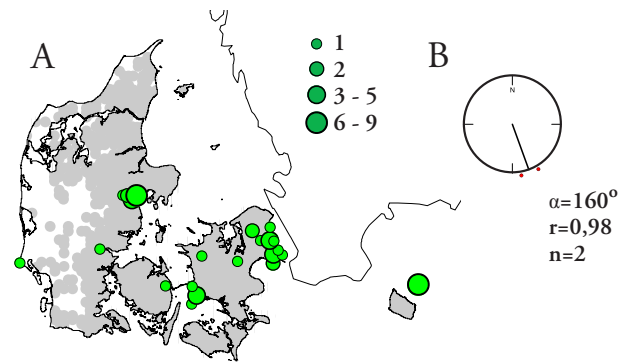

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96). B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Nattergalens velkendte, kraftige og klangfulde sang høres fra fugtige områder over det meste af landet fra starten af maj, men arten mangler dog i det vestlige Jylland. Arten spreder sig dog fortsat mod vest, hvor Danmark sammen med det sydligste Norge udgør vestgrænsen. Udbredelsesområdet strækker sig fra Nordøsteuropa, sydlige Skandinavien og Finland østover til sydvest for Baikalsøen. Syd og vest for dette område afløses den af sydlig nattergal *Luscinia megarhynchos*, som er en sjælden men regelmæssig gæst i det sydvestlige Jylland. Hele bestanden af nattergal over-

vintret i det østlige Afrika, primært syd for Ækvator, og efterårstrækket passerer meget koncentreret gennem Kenya med hovedparten i november/ starten af december. Føden består primært af insekter, der tages på jorden. Arten er nattrækker. I Danmark ses de sidste nattergale normalt i september og kun undtagelsesvis i oktober.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev de første nattergale ringmærket i 1921 og i alt er mærket 3.831 fugle (fig. 4), flest i

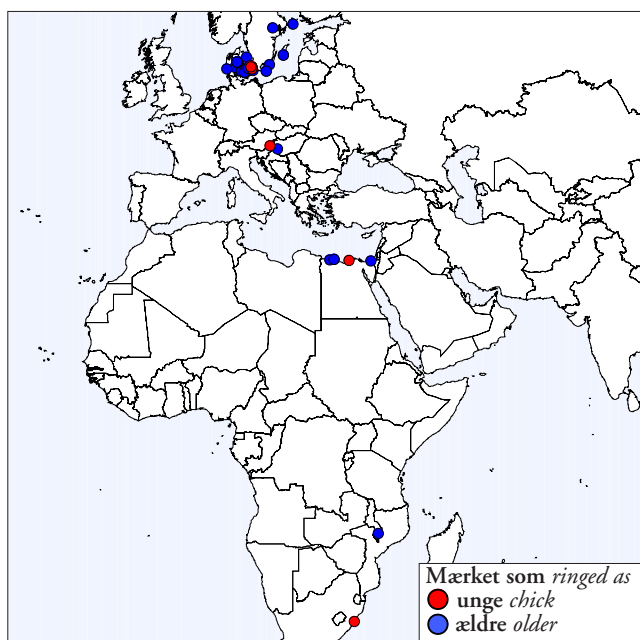

Fig. 1. Samtlige genfund af nattergal ringmærket i Danmark (n=54). All recoveries of thrush nightingale ringed in Denmark (n=54).

Fakta Facts

Mærkninger <i>Birds ringed</i>	3.831
Genmeldinger <i>Recoveries</i>	
Antal genmeldinger <i>No. of recoveries</i>	54
-heraf uden for Danmark <i>Recovered abroad</i>	15 (28 %)
Antal fugle <i>No. of individuals</i>	51
-heraf mærket som unger <i>Ringed as chicks</i>	8 (16 %)
Genmeldingsandel <i>Proportion recovered</i>	1,3 %
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark <i>Ringed abroad and recovered in Denmark</i>	5
Ekstremer <i>Extremes</i>	
Højeste alder <i>Oldest bird</i>	7 år 9 mdr.
Længste afst. <i>Longest dist.</i>	S. Afrika <i>S. Africa</i> 9.714 km
Nordligst <i>Northernmost</i>	Finland <i>Finland</i> (59° 50'N)
Sydligst <i>Southernmost</i>	S. Afrika <i>S. Africa</i> (30° 03'S)
Østligst <i>Easternmost</i>	Malawi <i>Malawi</i> (35° 10'E)
Vestligst <i>Westernmost</i>	Danmark <i>Denmark</i> (08° 05'E)

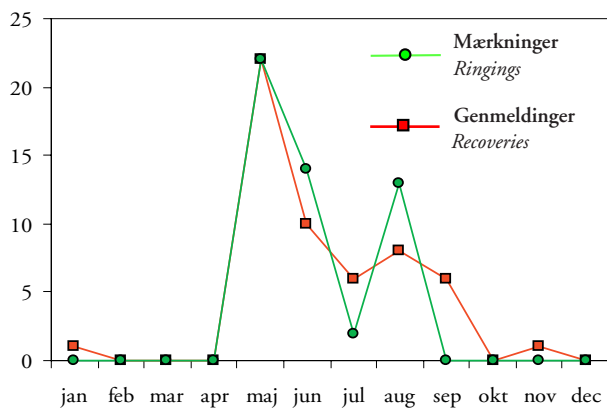

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af nattergal. Month of ringing and recovery for recovered thrush nightingale.

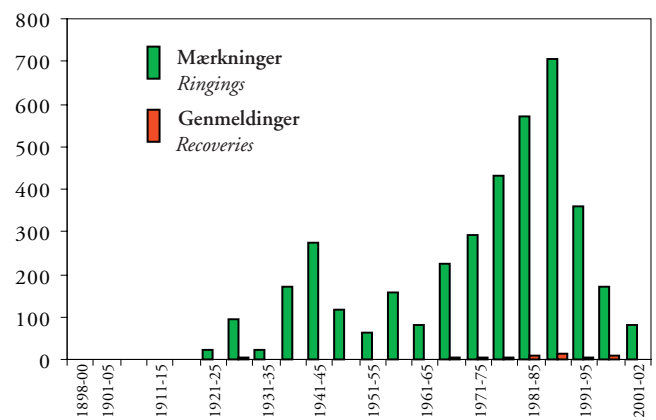

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for nattergal ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of thrush nightingale ringed in Denmark.

1987 (216). Hovedparten af fuglene er ringmærket med Zoologisk Museums ringe, men herudover er ni mærket af Roskildefjordens Ringmærkningsstation og 581 af Dansk Ornithologisk Central. Fuglene er især mærket i træktiden (fig. 3). En genmeldingsandel på godt 1 % giver anledning til genfund af 51 fugle, der fordeler sig med 17 genfund af fugle mærket vest for Storebælt og 34 mærket øst for (fig. 2A). De genmeldte fugle er ringmærket fra maj til august (fig. 3). Fem nattergale ringmærket i udlandet er genfundet i Danmark.

Træk og overvintring

I maj-juli ligger genfundene i Danmark og op til Midtsverige (fig. 5B). Tre fugle mærket i Sverige

i denne periode er senere genfundet i Danmark. I august er den første nattergal rykket syd for Danmark (Ungarn 23. august), og to fugle mærket i august i henholdsvis Tjekkiet og Ungarn er genfundet senere i Danmark (om foråret). Fra september foreligger yderligere et genfund fra Centraleuropa (Østrig), men ellers passerer nattergalene øjensynligt ret koncentreret over Ægyptens nordkyst, hvorfra de øvrige septembergenfund (5) stammer (fig. 5A & fig. 6). Den hurtigste fugl fløj 3.190 km fra Flakfortet, København (19. august) til Ægypten (23. september) på 35 dage (91 km/dag). En fugl genmeldt fra Sydafrika 20. november må formodes at være nået helt til vinterkvarteret, og fundet er usædvanligt langt sydpå i forhold til øvrige europæiske genfund (Zink 1973). Fuglen blev

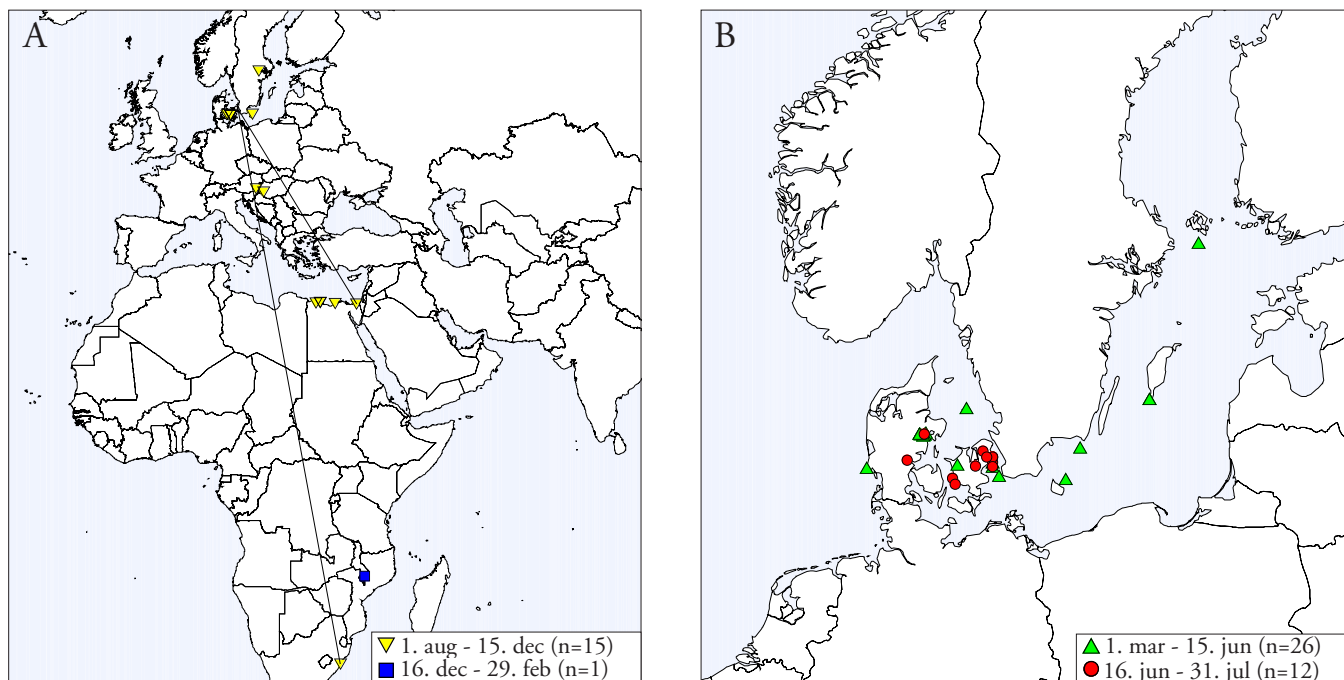

Fig. 5. Genmeldinger fra A) efterårs- og vinterperioden og B) forårs- og sommerperioden af nattergal ringmærket i Danmark. Linjer angiver direkte træk. Recoveries during A) autumn and winter and B) spring and summer of thrush nightingale ringed in Denmark. Lines indicate direct migration

Fig. 6. Månedlige gennemsnitspositioner for nattergale ringmærket i Danmark. Monthly mean positions of thrush nightingale ringed in Denmark.

mærket 21. juni i Rungsted og fløj de 9.714 km på maksimalt 152 dage (64 km/dag). Fra vinterkvarteret er yderligere en fugl genmeldt 5. januar Malawi (fig. 5A). Ingen fugle er genfundet på forårstrækkruten mod Nordeuropa, og alle fuglene fra forårstrækket er fra Danmark, Sverige og Finland. Første fugl er fra 1. maj, og hovedparten af forårsfundene er fra maj (22). De 13 sommergenfund er alle fra Danmark.

Genmeldings- og dødsårsager

En relativt stor andel af genfundene er af fugle ældre end deres første kalenderår. Således er 35 fugle genfundet senere end deres første kalenderår, mens 19 er genfundet i deres første kalenderår. Dette kan skyldes den generelt ringe genfundssandsynlighed fra de områder, som nattergalen passerer på trækket eller overvintrer i, og at trækket foregår ret hurtigt. Langt de fleste genmeldinger er af aflæste fugle (40). Af fuglene genmeldt fra Ægypten er de tre dog nedlagt med overlæg, mens der for de resterende to ingen årsag er angivet. Den ældste fugl var ringmærket som ungfugl 9. august 1966 på Amager og blev aflæst samme sted 25. maj 1974, altså knap 8 år gammel.

English summary

The thrush nightingale is a common breeding bird in eastern parts of the country. The birds arrive in early May, and most have departed by the end of September. In Denmark the first thrush nightingale was ringed in 1921, with the highest number ringed in 1987. The recovered birds were ringed from May to August, most during migration. Thirty-three per cent of the recovered birds were ringed in western Denmark and 67 % in eastern Denmark. The autumn migration is SE with a number of recoveries from Egypt. The first birds have been recovered south of Denmark in August (in Hungary), and in September birds have been reported from Austria and from the north coast of Egypt. One Danish bird was recovered as far south as South Africa (20 November). During winter another Danish bird was recovered in Malawi. No birds have been recovered south of Denmark in spring. The first recovery from Denmark was 1 May. Recoveries indicate that migrants from Sweden and Finland pass Denmark on their migration.

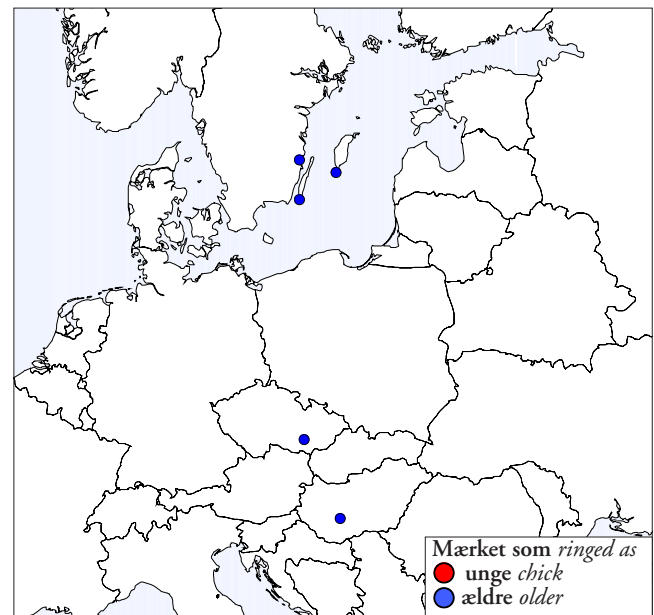

Fig. 7. Mærkningslokaliteter for nattergal ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=5). Ringing sites for thrush nightingale ringed abroad and recovered in Denmark (n=5).